

U Zagrebu je 7. lipnja 2012. preminuo istaknuti hrvatski povjesničar prof. dr. sc. Rene Lovrenčić, umirovljeni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Lovrenčić je rođen u Zagrebu 8. rujna 1928. godine. U rodnom je gradu završio gimnaziju (1947.) i studij povijesti (1953.) te doktorirao (1965.) radom *Geneza politike »novog kursa« u Hrvatskoj* (disertacija je objavljena kao knjiga 1972. u izdanju Instituta za hrvatsku povijest Centra za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu). Tijekom studija radio je kao omladinski aktivist, a od 1951. kao nastavnik povijesti. Od 1954. bio je asistent, a potom docent (1966.) te izvanredni (1973.) i redoviti profesor (1980.) svjetske povijesti novoga vijeka. Bio je predstojnik Katedre opće povijesti novog vijeka i voditelj poslijediplomskoga magistarskog studija povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Profesora Renea Lovrenčića mnogi njegovi studenti pamte po nekoliko karakterističnih stvari. Prije svega, njegova su predavanja o europskoj i svjetskoj povijesti nakon 1870./1871. bila prava poslastica — pregledna, jasna i vrlo informativna, usto dinamična i zanimljiva, pa je predavaonica bila puna i nije trebalo nagovarati da dolazimo. I moji prijatelji studenti sociologije rado su dolazili na predavanja o socijalnoj povijesti ideja koja je Lovrenčić desetljećima držao. Navire u sjećanje i profesorov lik obavijen gustim dimom cigareta u njegovoj sobi. Ispit je kod njega znao početi s velikim zakašnjenjem, a trajao je dugo, satima. Postavio bi pitanje, pa se — ako student nije znao odgovoriti — raspricao i održao polusatno predavanje, a onda nastavio s potpitanjima ili novim pitanjem. Bilo je tu i dijaloga profesora sa studentima koji su se dobro pripremili, a katkad je cigaretom znao ponuditi i njih te sa žarom nastaviti razgovor o najrazličitijim temama europske i svjetske moderne i suvremene povijesti. Nadalje, profesora Renea Lovrenčića pamtit ćemo i po njegovu osjećaju za socijalnu pravdu — bio je u stanju pažljivo saslušati svakoga i svakome pružiti ruku potpore i pomoći. Imao je i dovoljno političke snage da ta pomoć bude efikasna. Mnogi stariji kolege govorili su mi da je upravo profesor Lovrenčić često podmetao leđa i štitio njih i druge povjesničare te ostale profesore Filozofskog fakulteta od mogućih napada partijskih moćnika. U vrijeme kad sam studirao, polovicom osamdesetih godina prošloga stoljeća, bio je na visokim partijskim dužnostima i

vrlo je rijetko dolazio na sastanke odsječke organizacije Saveza komunista Hrvatske, pa ga je neki anonimni student iz zadarske okolice na čelu te organizacije želio sankcionirati i predlagao neke kazne. Ne znam kako je to završilo jer se partija uskoro raspala.

Otkako sam krajem osamdesetih počeo raditi kao asistent profesora Ljubiše Doklestića, s prof. Lovrenčićem, osim na fakultetu, susretao sam se i u privremenoj zgradi čitaonice novina Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Rudolfovoj vojarni na Trgu Francuske Republike. Profesor Lovrenčić iščitavao je tada zagrebačke međuratne novine za svoje članke o ekonomskim odnosima SSSR-a s inozemstvom (objavljeni u *Historijskom zborniku*, 1993.—1994. i 1996.—1997.). Pamteći njegova odlična predavanja i poznavajući njegov izvrstan stilski izričaj u knjizi *Geneza politike »novog kursa«* te u opsežnom članku o odjecima Prve ruske revolucije u građanskoj javnosti Hrvatske objavljenom u prvome broju *Radova Instituta za hrvatsku povijest*, pitao sam ga hoće li napisati i knjigu o europskoj/svjetskoj povijesti 20. stoljeća, o onome što nam je svojevremeno predavao. Odgovorio je da će i to jednog dana doći na red, da radi na tome. I zbilja, mnogo godina kasnije obećanje je ispunio te netom prije smrti objavio prvu u nizu od nekoliko planiranih knjiga o povijesti Drugoga svjetskog rata. Cijela je serija knjiga zamišljena pod naslovom *II svjetski rat*, a prva je — objavljena — naslovljena *Nemirni mir. Svijet 1918.—1939.* Te 2011. i sljedeće godine trebale su izaći još dvije knjige, na kojima je profesor intenzivno radio: *Tri agresije i Veliki obračun na Zapadu*. Povijesnoj bi struci i široj intelektualnoj javnosti bilo od neprocjenjive vrijednosti da njihov izdavač, profesorova kći Sanja Lovrenčić, književnica i prevoditeljica, odluči objaviti i te knjige u kojima se govori o prvim dvjema godinama rata.

Profesor Lovrenčić nije bježao od suvremenih medija — često je surađivao na radiju i televiziji, a znatna je bila i njegova urednička djelatnost, kao i rad na priređivanju i predstavljanju različitih prijevoda važnih knjiga iz moderne i suvremene europske i svjetske povijesti. Sudjelovao je u radu na pripremi *Velike ilustrirane povijesti svijeta*, jednoga od prvih važnih sintetskih pregleda povijesti čovječanstva u hrvatskom prijevodu, a bio je i urednik prijevoda Timesova *Atlasa svjetske povijesti* — iz obje su knjige europsku i svjetsku povijest učile mnoge generacije studenata povijesti u Zagrebu i šire, u cijeloj nekadašnjoj državi. Prevodio je s ruskoga i njemačkoga, a uredio i predgovorom/pogovorom popratio mnoge knjige o modernoj i suvremenoj povijesti Europe i svijeta poput *Ruske revolucije od Lenjina do Staljina* E. H. Carra te dviju Hobsbawmovih knjiga objavljenih u poznatoj biblioteci »Povijesna istraživanja« Školske knjige: *Doba revolucije* (1987.) i *Doba kapitala* (1989.). Nažalost nije uspio dovršiti rad na trećem svesku Hobsbawmove trilogije pod naslovom *Doba imperija*.

Rene Lovrenčić bio je aktivan i u strukovnim organizacijama povjesničara. Djelovao je kao član uredništva nekih časopisa. Potkraj postojanja SFRJ nalazio

se i na čelu jugoslavenskog Nacionalnog komiteta pri Međunarodnom odboru povijesnih znanosti (do 1991.).

Pretpostavljam da mu nije bilo lako posljednjih godina nastavnčkog rada na fakultetu, nakon propasti društveno-političkog sustava čiji je bio aktivan dionik. Dobro se sjećam kako se iščuđavao, primjerice, kada je novim zakonskim propisima s početka devedesetih uvelike ojačana uloga dekana, a značenje sveučilišnih profesora i ovlasti fakultetskog vijeća prilično smanjeni. Godine 1996. naglo je i neočekivano umirovljen. Bit će da nam to nikad nije oprostio, nije više želio doći pred studente makar smo ga zvali i Tvrtko Jakovina, koji ga je kasnije naslijedio u predavanjima svjetske povijesti dvadesetog stoljeća, i ja, koji od kraja devedesetih predajem europsku i svjetsku povijest »dugog« devetnaestog stoljeća. Susreo sam ga tek nekoliko puta posljednjih desetak godina. Nažalost, na Odsjeku za povijest još nismo uspjeli objaviti planirani zbornik radova njemu u čast, štoviše na tom smo projektu tek počeli raditi. Ostaje nam to kao zadaća i dug prema profesoru koji je svojim znanstveno-nastavnim radom trajno obilježio hrvatsku historiografiju.

• Damir Agičić